

intenta amplius roboratur exemplo servitutis contractæ per donationem, aut venditionem, vel similem contractum ipsius servi. Nam per illum contractum se privat dominio sui ipsius, et se donat alteri, et nihilominus invito domino potest se valide tradere alteri conjugii per matrimonium; nec prior traditio inhabilitat personam ad secundam; ergo proportionali ratione dicendum est de religiosa servitute ex tali traditione orta, non reddere ab intrinseco personam inhabilem ad se tradendum alteri per matrimonium. Antecedens supponimus ut certum, ex c. 1 de Conjug. servorum, et aliis. Consequentia vero probatur, quia imprimis disparitas rationis non facile redditur. Deinde, quia æquiparatio potest suaderi sufficienter, quia, licet dominus acquirat jus in servum quoad opera ejus, ita ut possit illo uti in omnem corporalem usum prudentem et sibi utilem, et fortasse per matrimonium aliquo modo impediatur ab hujusmodi ministerio, cum aliqua domini incommoditate, vel minori utilitate, nihilominus jus et libertas matrimonii tanta est, tamque naturalis, ut non potuerit quisquam vel coacte, vel etiam sua privata voluntate tali potestate privari, etiamsi in pœnam justam, vel per venditionem parentis, vel per suam voluntatem servus effectus sit. Unde, quia servitus, nec a jure, nec ab auctoritate Reipublicæ cum illo rigore introducta est, nec fortasse introduci potuit, ideo, non obstante priori traditione servitutis, habitas ad contrahendum matrimonium retenta est. Simili ergo modo, quando aliquis se tradit in servitutem religiosam, non statim ex vi sui privati consensus in illam traditionem se reddit inhabilem, et impotentem ad se trahendum in matrimonium, nisi accedat Ecclesiæ auctoritas, quæ illam inhabilitatem introducat; quia per illam traditionem non se obligat ex justitia ad se abstinendum ab omni usu corporis sui, qui aliquo modo possit impedire obsequium religionis exactissimum, et cum commoditate maxima religionis. Et ideo cum illa traditione non repugnat formaliter et ex natura rei vinculum matrimonii.

9. *Confirmatur ultimo.* — Et confirmatur, quia conjugatus, postquam consummavit matrimonium, potest profiteri religionem de licentia alterius conjugis, cum aliis de jure requisitis, et tunc non dissolvitur vinculum matrimonii per traditionem religioni factam; ergo signum est non habere inter se formalem et intrinsecam repugnantiam: sunt enim

hæ traditiones seu vincula diversarum rationum, et ad distinctos fines ordinata; non tamen sunt formaliter repugnantia, nec ad fines contrarios tendunt; et ideo sine adminiculo juris, unum non impedit et irritat aliud, eo vel maxime quod potestas matrimonium ineundi tam est naturalis, et ad commune bonum totius naturæ data, ut, licet possit homo sola voluntate sua se obligare Deo ad non utendum illa, non tamen videatur posse se privare illa omnino, et inhabilem se ad matrimonium reddere sola sua privata auctoritate, nisi auctoritas publica intercedat. Quia jus matrimonii ineundi magis videtur publicum totius naturæ jus, quam individui, quia ad conservationem speciei ordinatur. Et ideo, licet possit homo pro suo arbitrio non uti illo jure et potestate, non tamen se omnino illa potestate privat sine adminiculo publicæ potestatis. Imo videtur fuisse necessaria potestas supernaturalis data Ecclesiæ; quia nec naturalis potestas humana potuit introducere servitutem, quæ libertatem et potestatem ad contrahendum vinculum matrimonii auferret; ut D. Thomas et Theologi sentiunt, in 4, dist. 36. Nec etiam in lege videtur fuisse talis potestas, etiam in ordine ad spirituales servitutes, ut in libro sequenti videbimus.

10. *Quorundam opinio partim approbanda.* — Hinc tandem aliqui graves, et antiqui auctores, licet dixerint votum castitatis fieri solemnem per traditionem quam habet adjunctam, nihilominus addiderunt illam traditionem non dirimere matrimonium subsequens ex vi juris naturalis, seu divini, sed ecclesiastici, ac subinde non solemnizare votum ex natura sua, sed virtute constitutionis Ecclesiæ; ita sentit Altisiod., lib. 3 Sum., tract. 28, cap. 2, q. 3, § *Quod votum solemnem.* Et idem tradunt Joan. Andr., Anchar., Dominic., et Archidiac., in c. unico de Voto, in 6; et Card., in Clem. unic. de Consang., q. 24. Hæc tamen sententia parum differt a nostra et communi, quam in capite sequenti trademus: immerito tamen tribuit irrationem matrimonii traditioni potius quam voto, cum jura aliter loquantur, ut in sequenti capite amplius explicabimus. Fundamenta vero prioris sententiæ non indigent peculiari responsione; nam primum expeditum et impugnatum est exemplo servitutis, quod ostendit non omnem traditionem unius rei vel personæ ad aliquos usus, impedire traditionem ejusdem personæ ad usus alterius rationis et ordinis; quia pos-

sunt non habere formalem oppositionem contradicentem, ut contingit in servitute et matrimonio: et idem est in præsentem, sola natura rei spectata. Ad alteram rationem respondemus, concedendo esse possibilem talem traditionem, sed non absque adminiculo voti auctoritate Ecclesiæ solemnizati, ut mox explicabimus.

CAPUT X.

DE SOLEMNITATE VOTI CASTITATIS RELIGIOSÆ EJUSQUE ORIGINE VERA SENTENTIA.

1. *Quid sit substantialis solemnitas voti castitatis.* — *Vera sententia.* — Aliorum opinionibus repudiatis, superest ut tertiam, quæ communior est, et quæ nobis omnino vera videtur, proponamus. Et imprimis dicimus, votum castitatis religiosæ esse solemnem, præter vim irritandi præcedens matrimonium ratum, de qua lib. 9, nihil aliud addere quam esse votum, non solum prohibens, sed etiam irritans matrimonium subsequens, ac subinde solemnitatem voti substantialem, de qua nunc agimus, nihil aliud esse quam moralem efficaciam voti castitatis ad inhabilitandam perpetuo personam, ne validum matrimonium contrahere valeat; ita docent auctores omnes in sequenti corollario allegati, et sumitur ex cap. Unic. de Voto, in 6, et ex cap. *Rursus*, Qui cler. vel vovent., et ex multis Decretis, 27, q. 1. Et sequitur ex impugnatione aliarum opinionum, quia sine efficacia ad irritandum perpetuo subsequens matrimonium votum castitatis non est solemnem; sed votum simplex castitatis habere potest omnia alia quæ habet solemnem, præter hanc efficaciam, scilicet, quamcumque externam solemnitatem, seu ritum emittendi votum, et adjunctam traditionem, et quicquid aliud cogitetur. Ergo primaria differentia inter votum simplex et solemnem, in dicta efficacia posita est; ergo illa est voti solemnitas substantialis, quia sine illa non erit solemnem, et cum illa non potest non esse solemnem.

2. *Cur efficacia inhabilitandi potius tribuatur voto castitatis quam traditioni.* — Tribuimus autem hanc efficaciam voto castitatis, potius quam traditioni religiosæ, prout est actio, et donatio a promissione distincta. Tum quia ita loquuntur jura et Doctores communiter; tum quia prima prohibitio contrahendi matrimonium non est a traditione, ut probatum est, sed est a voto castitatis; irritatio

autem adjungi solet prohibitioni; lex enim, quæ prohibet, eadem irritare solet, quando majori rigore et efficacioribus verbis fertur. Unde si lex de se tantum prohibens fiat irritans, quodammodo solemnizari dici potest; et hic modus loquendi in his votis introductus est. Tum præterea, quia in sacra clericorum ordinatione, non ordinatio, sed votum censetur inhabilitare personam, vel immediate lex ipsa canonica, si fortasse ab aliquo malitiose votum non emittatur. Ergo idem censendum est de voto castitatis; nam d. caput unicum eodem modo de utroque loquitur. Et in hoc est major ratio, quia nunquam inhabilitas inducitur, nisi mediante voto. Unde si quis profitendo religionem, haberet animum vere se tradendi religioni, non vero votendi, nec se obligandi ad castitatem, non fieret inhabilis ad matrimonium, etiamsi ponamus traditionem sic factam fuisse acceptatam et validam. E contrario vero, etiamsi traditio non præcedat, nec adjungatur, per solum votum castitatis emissum in manu Episcopi, et per illum acceptatum, posset Ecclesia inhabilitare personam ad matrimonium, et forte aliquando fecit, ut infra videbimus. Ergo votum ipsum, sub tali lege factum, est quod irritat, quamvis de hoc non est multum contendendum, quia ad modum loquendi pertinere videtur.

3. *Votum solemnem potest considerari vel in fieri, vel in facto esse.* — Ultimo vero circa hanc assertionem observare oportet, votum ipsum solemnem considerari posse, vel in fieri, vel in facto esse; et in fieri esse actum ipsum promittendi sufficienter exterius expressum, et acceptatum sub tali instituto, seu constitutione Ecclesiæ; at vero in facto esse, seu permanentem, esse vinculum, quo votens ligatus seu obligatus manet. Sicut matrimonium in fieri est ipse consensus, verbis vel signis expressus et acceptatus, et in facto esse est vinculum inter conjuges permanentem. Et similiter irritatio matrimonii potest esse vel actualis, quæ solum fit quando matrimonium irritum attentatur; vel permanentem, per modum habitus, et sic est inhabilitas inducta in personam ad valide contrahendum. Votum ergo solemnem proprie sumptum pro ipso actu votendi, recte dicitur esse solemnem per efficaciam, quam a lege recipit ad inhabilitandam personam, quasi effective, inducendo in illam talem inhabilitatem. Et hoc modo de voto solemnem loquimur; et in eodem sensu de illo dicunt Theologi, inhabilitatem hanc

non esse voti solemnitate, sed effectum; et propterea nos, non de inhabilitate, sed de virtute inducendi inhabilitatem locuti sumus. Si autem loquamur de voto in facto esse, id est, de vinculo per actum votendi inducto, sic dici potest votum ipsum formaliter inhabilitate personam ad matrimonium, quia ex tali actu votendi tale relinquatur vinculum in persona, ut non solum liget et obliget ad non contrahendum, sed etiam inhabilem ad talem contractum reddat. Et sic inhabilitas ipsa potest dici esse ipsa solemnitas voti in eo sensu accepti, id est, vinculi ex voto relictis. At vero irritatio, quæ fit cum tale matrimonium attentatur, fit effective moraliter ab actu votendi, quamvis remote; proxime vero et formaliter (ut sic dicam) provenit a tali vinculo et ligamine personæ: atque hoc etiam modo actualis irritatio matrimonii non est solemnitas voti, ut habitualiter permanentis, sed est effectus ejus, ut constat.

4. *Traditio etiam sumi potest vel in fieri, vel in facto esse.* — Similis distinctio animadverti potest in traditione, quæ in professione religiosa intervenit; nam potest etiam in fieri et in facto esse considerari; et priori modo est actus ille, quo aliquis se religioni donat; posteriori autem modo est ipsa servitus permanens, quæ in tali persona respectu religionis manet. Unde dicunt aliqui, traditionem priori modo sumptam esse ipsummet votum solemnne, et consequenter posteriori modo acceptam, esse effectum voti solemnne, quia traditio in facto esse est effectus actualis traditionis, ut per se patet; ergo traditio priori modo sumpta erit ipsum votum solemnne. Sed illud prius falsum est; nam votum solemnne castitatis, et donatio sui, quam religiosus facit religioni, actus sunt distincti (ut dixi), et ideo traditio in facto esse non est effectus voti solemnne, præsertim castitatis; quia tale votum nullum dominium transfert in religionem, sed solum ita obligat personam Deo, ut irritet contrarium factum, quoad matrimonii vinculum. Et ideo ipsa traditio non potest dici formaliter solemnne votum, sed esse cum illa, ut loquitur D. Thomas, Quodlib. 3, a. 18. Vel etiam dici potest illud cum traditione professionem religiosam quasi componere, et ideo in tali professione formaliter includi, ut infra suo loco latius dicemus.

5. *Assertio secunda.* — Dicendum est secundo (et sequitur ex dictis) solemnitate voti castitatis solo jure ecclesiastico esse institutam. Hoc late in superioribus auctoritate Pontifi-

cum probatum est, et virtute asseritur ab omnibus, qui dicunt professionem religiosam a solo jure ecclesiastico habere vim irritandi matrimonium perpetuo. Nam ostensum est votum solemnne et simplex tantum in hac virtute differre; nam in omnibus aliis rebus convenire possunt, in obligatione ad Deum, in adjuncta traditione, in ritu, et forma exterius votendi, et si quid aliud excogitari potest. Vim autem illam esse tantum a jure ecclesiastico, docent ex Theologis Altisiod., lib. 3 Sum., tract. 28, cap. 2, q. 3; Scot., 4, dist. 38, quæst. unic.; Palud., q. 4, a. 2, et Supplement. Gabr., a. 3, ut supra citavi, et Richard. etiam ibi, a. 7, q. 2, ad 3, dicit votum solemnne irritare subsequens matrimonium, *quia jura non tantum prohibent tales personas contrahere, sed etiam decernunt et constituunt eas illegitimas ad contrahendum.* Unde ne sibi sit contrarius, cum dicit in corpore ejusdem quæstionis, votum solemnne irritare subsequens matrimonium ratione traditionis, exponendus est solum intellexisse traditionem esse fundamentum congruentissimum, quod Ecclesiam ad illud impedimentum institutum induxit; quod facile credi potest, et fortasse multi ex auctoribus capite præcedenti allegatis in eodem sensu locuti sunt. Præterea docent idem Cajet. 2. 2, q. 88, art. 7. Idem tenet Henric., Quodlib. 5, q. 28 et 38; Gerson, tract. de Matrim., 1 p., alfab. 25, lit. I; Abul., Num. 30, q. 59; Alvar. Pelag., lib. 1 de Planct. Eccles., cap. 26.

6. Ex jurisperitis autem tetigit hanc sententiam Gloss. 27, q. 1, in principio quæstion., vers. *Quod voventes*, et cap. 1, vers. *Sub testimonio*. Sed non perstat in sententia; nunc enim negat, nunc vero affirmat. Sic etiam glossa, in c. *Rursus*, Qui clerici vel voventes, vers. *Apud Deum*, prius hanc sententiam docet; postea vero in extremum errorem inclinat, dicens cum Hugone, omne votum castitatis, quantumvis simplex, irritare ex natura sua matrimonium subsequens, quod et falsum et erroneum est, ut suo loco infra dicemus. Apertius hoc docet glossa in c. unico, de Voto, in 6, in notat. 1, post casus propositionem; et Hostiens., in Sum., lib. 4, tit. Qui clerici vel vovent., n. 4; idem et cum eo Abbas, et multi alii in d. c. *Rursus*. Item Joan. Andr., Dominic., et alii in d. c. Unico, quos cum multis aliis refert Sancius, d. lib. 7, disp. 26, n. 2, ubi etiam summistas allegat. Et ex modernis late illam tuetur Medin., d. lib. 4 de Cont. Sacerd., controvers. 7, c. 22,

31 et sequentibus; Hugol., de Sacram., tit. de Matrim., c. 19, n. 5; Azor, tom. 1, lib. 12, c. 6, q. 1, 2 et 3; Plat., de Bono stat. religiosi, c. 21, in fin.; Basil. Ponce, in lib. de Var., q. 3 Scholast., c. 4 et 5; Alex. Pezant., in addit. ad 3 p., q. 53, disp. 1; Lessius, lib. 2, c. 40, dubit. 19, n. 141; et Garcia, de Benef., 7 part., cap. 10, a. n. 52, plures alios referens. Denique Bellarm., lib. 2 de Mon., c. 32, ad 2, probabilem putat hanc sententiam, licet illam oppositæ non præferat, quia rem ex professo non disputat.

7. *Probatur ratione.* — Ratione denique probatur ex dictis, quia in quocumque voto castitatis irritante matrimonium subsequens, præter constitutionem Ecclesiæ, tria tantum spectari possunt, scilicet, vel traditio, vel promissio perpetuo servandi castitatem ab illo momento, vel consecratio, sub qua omnem externam benedictionem aut cærimoniam, aut testium multitudinem (si exigatur), aut quamcumque aliam similem solemnitate comprehendimus. Sed nihil illorum per se et ex natura sua irritat matrimonium subsequens; nam de traditione et consecratione, seu exteriori forma profitendi, jam id ostensum est. Idemque est de promissione, ut certum supponimus, quia tota vis talis promissionis in voto simplici castitatis invenitur; et tamen per se non reddit personam ad matrimonium inhabilem, ut supponimus, et infra lib. 9 ostendimus. Neque etiam id faciunt ex jure divino positivo (ut sensit Almainus, tract. de Potest. Eccles., c. 15), quia tale jus divinum nec scriptum est canonice, nec aliqua Patrum et Ecclesiæ traditione ostendi potest. Relinquitur ergo ut ex solo jure ecclesiastico id proveniat.

8. *Votum castitatis religiosæ, si professio non sit valida, manet simplex, ac proinde non reddit personam inhabilem ad matrimonium.* — Idem autem dicendum est de omnibus illis, etiamsi simul concurrant et uniantur. Primo, quia sicut in singulis illis partibus nihil invenitur quod ex se dirimat subsequens matrimonium, ita neque in aggregato illarum reperitur; ut eisdem argumentis, et discursibus probari potest, et propria ratione, quia illa tria simul sumpta non inducunt aliquem effectum repugnantem per se valori matrimonii. Nec est unde in illo aggregato resultet major virtus ad majorem vel novum effectum moralem efficiendum, cum tantum se habeant, ut plures circumstantiæ morales, quæ malitiam actus augere possunt, non vero il-

lum irritare. Secundo, quia potest fieri per Ecclesiæ constitutionem, ut, concurrentibus illis tribus, persona non maneat inhabilis ad subsequens matrimonium et valorem ejus. Sicut jam magna ex parte fecit, et posset id facere, addendo quamcumque externam solemnitate, aut benedictionis et traditionis ac voti perpetuitatem; nulla enim repugnantia in hoc ostendi potest. Imo ita fuisse olim usitatum in Ecclesia, multi viri docti existimant, et videtur posse colligi ex multis Conciliorum et Patrum decretis, quæ Gratianus, dist. 27 et 28, q. 1, refert. Sed de illa consuetudine dicturi sumus inferius. Denique, quia votum castitatis religiosæ, quatenus tale est, non inducit suam obligationem, nec ullum effectum, nisi professio valida sit, ut recte docet Paludanus, et Supplementum Gabrielis supra; quia est veluti annexum tali statui, et traditioni quæ in illo fit. Et ideo dixi, *quatenus tale est*, quia si profitens habeat intentionem se obligandi ad castitatem, etiamsi contingat professionem non esse validam, tunc, non subsistente professione, obligabit votum illud, ut omnino privatum et simplex, non ut votum castitatis religiosæ, quod annexum est professioni validæ. At professio et virtus, ac efficacia ejus pendet ex acceptance Ecclesiæ; nam acceptare personam religiosam hoc vel illo modo, vel in ordine ad hos vel illos morales effectus, pendet ex institutione Ecclesiæ. Ergo hæc etiam inhabilitas tota resolvitur in Ecclesiæ institutionem.

9. *Argumenta in contrarium.* — Contra hanc assertionem tenent auctores allegati, qui solemnitate ponunt in traditione, quæ ex natura sua irritat matrimonium subsequens. Ex quibus Soto, in lib. 7 de Just., q. 2, art. ult., contra illam arguit. Primo, quia sequitur posse Papam dispensare in voto solemnne castitatis, quod magnum reputat inconveniens. Secundo, quia alias votum solemnne religionis irritaret præcedens matrimonium ratum, non consummatum, ex sola institutione Ecclesiæ, et non ex natura rei ac jure divino. Consequens est falsum, quia Ecclesia non habet potestatem dissolvendi vinculum matrimonii rati, quod ab ipso Deo institutum est. Tertio, quia non potest Ecclesia reddere inhabilem personam ad matrimonium per solam legem vel præceptum suum. Nam, licet Pontifex prohibeat alicui ne uxorem ducat, si contrahat, licet peccet, matrimonium tenebit. Ergo non potest intelligi quod sola Ecclesiæ constitutio illum effectum

inducat; ergo neque quod illam voto castitatis tribuat. Quarto, quia alias posset Ecclesia facere ut religiosi professi non essent inhabiles ad matrimonium, quod est absurdum.

10. *Solutio argumentorum.* — Sed hæc parum cogunt. Ad primum enim concedimus sequelam; nam consequens est verissimum, quod in sequentibus circa professionem religiosam, et circa singula vota solemnia ipsius ostendendum est. Imo inde argumentum retorquemus, quia Ecclesia potest dispensare in voto solemnem, vel tollendo omnino votum, vel saltem tollendo ejus solemnitatem; ergo signum est solemnitatem istam non esse de jure divino. Quod argumentum ad hominem fortasse efficacius est; an vero absolute concludat, suo loco dicemus. Ad secundum etiam concedimus sequelam, et negamus consequens esse falsum. Ad probationem autem dicimus, licet matrimonium sit ex institutione divina, nihilominus, quamdiu non est consummatum, esse dispensabile per Ecclesiam, quatenus in re ipsa media voluntate humana contrahitur. Et præsertim potest medio statu religioso dissolvi, propter majus animæ bonum; quia status religiosus etiam est ex divina institutione, licet modus ejus ex humana Ecclesiæ traditione pendeat, quæ potest talem conditionem seu virtutem tali statui conferre; quod postea in particulari tractandum est. Ad tertium respondemus, primam propositionem esse falsissimam; nam Ecclesia sola sua lege facit inhabilem ad matrimonium clericum in sacris, licet ipse votum castitatis omittere nolit, ut sine controversia omnes Theologi docent, et sumitur ex Concilio Tridentino, sess. 24, c. 9. Probatio etiam nullius est momenti; nam, licet non omnis lex prohibens sit irritans, nihilominus potest Ecclesia irritare aliquos actus quos prohibet, et id facit, quando sufficienter in lege sua declarat, ut in lib. 6 de Legibus dictum est.

11. *Ecclesia duobus modis potest facere verum religiosum habilem ad matrimonium.* — Ad quartum concedimus sequelam. Ad majorem vero declarationem consequentis, advertimus duobus modis posse intelligi Ecclesiam facere, ut verus religiosus non sit inhabilis ad matrimonium. Primo antecedenter, ut sic dicam, id est, in ipsamet institutione status religiosi, ordinando ut sine tali inhabilitate constituatur. Secundo, consequenter, id est, faciendo habilem ad matrimonium eum, qui jam per statum religionis, quem assumpsit, factus fuerat inhabilis. Priori mo-

do concedimus posse Ecclesiam instituere statum verum religionis, qui non habeat hanc proprietatem inhabilitandi ad matrimonium personam illum assumentem. Imo hanc fuisse primitivæ Ecclesiæ consuetudinem multi existimant, quod postea accuratius investigabimus. Et Gregorius XIII, in priori bulla supra citata, qua institutum Societatis confirmat, sine hoc effectu vel impedimento matrimonium irritante, verum statum religiosum in illa esse institutum quoad aliquas personas, declaravit; unde idem facere posset Ecclesia in quacumque religione, et in omnibus illis. Quia vero ad Ecclesiæ pulchritudinem et perfectionem spectat, ut in ea sit ille status cum omnibus gradibus et ornamentis perfectionis, ideo nunquam Ecclesia ita utetur illa potestate (quæ ad ædificationem, et non ad destructionem data est), ut in nulla religione illum modum religiosi status permittat. Sicut etiam potest ab omnibus clericis illud genus solemnitatis et inhabilitatis auferre; nunquam vero faciet, quoniam honestati et sanctitati ecclesiastici status non convenit, et ideo Spiritus Sanctus, a quo Ecclesia regitur, non permittet.

12. Circa posteriorem autem modum faciendi habilem ad matrimonium eum, qui per præcedentem professionem religiosam inhabilis factus fuerat, dicimus hunc modum difficiliorem esse. Sicut difficilius est latam legem aut votum factum tollere, quam illud prius non facere; omnis enim mutatio periculosa est, et non fit sine incommodo aliquo, nisi manifeste sit a malo ad bonum, vel a minori bono ad majus; nihilominus tamen ille modus non est impossibilis, quia saltem per dispensationem fieri potest, ut dictum est, et interdum factum esse legimus, non solum cum persona privata, sed etiam cum tota aliqua communitate, ut cum aliquibus religionibus militaribus. Et sine dubio Pontifex idem facere nunc posset cum militibus sancti Joannis, non solum ordinando ut qui in posterum religionem professi fuerint, et valide et licite uxores ducere possint, sed etiam jam professis idem concedendo, si justa et universalis causa subsit. An vero talis dispensatio vel mutatio facta sine causa valeat, postea diligentius tractabitur. Nunc breviter dico, quoad obligationem ex proprio voto profectam tollendam, non fore validam, ut in materia de voto dixi; quoad obligationem autem inhabilitatis valituram esse, etiamsi indebite fiat; quia quoad illam partem est dispensatio in

solo jure ecclesiastico, vel ejus mutatio, quæ valida est, etiamsi absque rationabili causa fiat, ut in materia de legibus dictum est.

CAPUT XI.

NONNULLA COROLLARIA EX PRÆCEDENTI RESOLUTIONE INFERUNTUR, QUIBUS ET RES IPSA MAGIS EXPONITUR, ET NONNULLA DUBIA EXPLICANTUR.

1. *Primum corollarium: votum potest fieri ex solemnem simplex, per extrinsecam mutationem solam.* — Ex dictis in præcedenti capite inferitur primo, idem votum in se immutatum manens fieri posse ex solemnem simplex, et ex simplici solemnem, independentem a voluntate voventis. Probatum ex proxime dictis, nam votum castitatis militum Sancti Joannis nunc est solemnem; et si Pontifex nunc ferret legem, ut talis professio, sive jam facta, sive in posterum facienda, non irritaret matrimonium subsequens, votum illud desineret esse solemnem, quia non redderet personam ad matrimonium inhabilem; sine qua conditione, seu virtute, nullum est votum continentie proprie solemnem, ut dictum est. Et ratio est, quia hæc solemnitas pendet ex lege Ecclesiæ, quæ lex licet quoad inducendum inhabilitatem supponat voluntatem vel assumendi sacrum ordinem, vel vivendi in tali religioso instituto ab Ecclesia approbato, nihilominus in sua duratione, vel in ablatione legis et effectu ejus, non pendet ex voluntate vel intentione voventis. Et ideo solemnitas voti seu virtus ad inhabilitandam personam, præcipue est in lege. Et licet dicatur esse in voto moralis modo, revera non addit illi nisi denominationem extrinsecam; et ideo sine mutatione intrinseca voti vel voventis, per ablationem legis auferri potest.

2. *Votum potest fieri ex simplici solemnem.* — *Notandum circa vota Societatis Jesu.* — Et eadem ratione fieri potest votum ex simplici solemnem, sine nova voluntate aut intentione voventis. Quod explicare possumus in votis simplicibus Societatis; nam a principio ex duplici capite faerunt simplicia. Unum est, quia non reddebant personam inhabilem ad matrimonium. Aliud est, quia non erant annexa traditioni omnino perpetuæ, et indissolubili ex utraque parte, religionis, videlicet, et religiosi, sed tantum ex parte religiosi, manente potestate in religione ad dissolvendum vinculum, et dimittendi religiosum ex

justis causis. Quoad priorem autem partem diminuta est (ut ita dicam) simplicitas voti castitatis talis instituti, quia jam illud votum reddit personam inhabilem ad matrimonium, quamdiu votum permanet, per Bullam Gregorii XIII, *Ascendente Domino*, quæ, statim ac lata est, habuit effectum non solum in his, qui post illam votum illud castitatis emiserunt, sed etiam in illis, qui absque illo impedimento religiosi erant, ut ex tenore ipsius Bullæ manifestum est, et in proprio tractatu in sequenti tomo ostendemus. Quoad alteram vero partem, posset etiam nunc illa conditio compleri per legem Pontificis auferentis a Societate potestatem dimittendi eos, qui post biennii probationem vota in ea legitime emisissent, si Apostolicæ Sedi ita expedire videretur. Non est enim dubium quin hæc habeat potestatem, quia vota illa ex parte materiæ et ex genere suo perpetua sunt, et similiter ex parte religiosi ut perpetua emittuntur, et traditio, cui annectuntur, ex parte ejusdem irrevocabilis est; ergo Pontifex potest illam facere irrevocabilem ex parte religionis, tanquam supremus ejus pastor et legislator. Ergo tunc in illo voto castitatis completetur ratio voti solemnem, nam haberet omnes conditiones necessarias, quas tale votum solemnem postulat. Sicut e contrario, si nunc Papa mutaret in hac parte jura aliarum religionum, et statueret ut omnes possent religiosos, etiam antea professos, propter crimina incorrigibilia liberos dimittere a vinculo professionis et ab omnibus votis, vota prius solemnem desiderarent esse solemnem, quia ex tunc non essent absolute perpetua, sed sub illa conditione, nisi juste dimittantur, vel quamdiu in eo statu retenti fuerint. Et hoc corollarium docte attingit Basilii in d. quæst., cap. 5, in fin.

3. *Objectio contra hanc resolutionem.* — Sed objici potest contra resolutionem hanc, quia votum solemnem magis obligat quam simplex, ut docet D. Thomas 2. 2, q. 88, a. 7, ad 1, et in 4, d. 38, q. 1, a. 3, quæstiunc. 3, ad 1. Sed omnis voti obligatio pendet ex intentione voventis. Ergo impossibile est votum fieri ex simplici solemnem sine nova intentione et voluntate voventis; ac proinde fieri non potest per extrinsecam mutationem solam. Et eadem ratione, nec e converso poterit sine consensu voventis votum solemnem fieri simplex, quia oppositorum eadem est ratio. Et augetur difficultas, quia vota, quæ in Societate fiunt a coadjutoribus formati, et a fortiori post in-